

Sotsiaalministeerium

info@sm.ee

Meie: 20.02.2025 nr 15

Pöördumine seoses hooldajatoetuse maksmisega ja ravikindlustuse jätkamisega peale hooldatava surma

Kehtiva Ravikindlustusseaduse alusel lõpetatakse kohaliku omavalitsuse poolt kindlustuskaitse ehk ravikindlustus kuu aega peale kohaliku omavalitsuse poolt sotsiaalmaksu maksmise kohustuse lõppemist. Reaalselt tähendab see seda, et peale surmatunnistuse väljastamist lõpeb hooldaja tervisekindlustus 30 päeva pärast. Kui inimene pöördub peale hooldatava surma Töötukassasse, siis tekib kindlustuskaitse alates 31.päevast.

Praegune süsteem, kus ravikindlustus lõpetatakse kuu pärast kohaliku omavalitsuse sotsiaalmaksu tasumise kohustuse lõppu, ei arvesta inimese tegelikku elulist ja emotsionaalset olukorda. Omastehooldajate töö on sageli täistööajaga ja nad loobuvad selleks töötamisest ja muudest ühiskonnaelus osalemise võimalusest. Kui hooldatav sureb, kaotab omastehooldaja ka sissetuleku ja sotsiaalsed garantiid. Ootamatu majanduslik ja sotsiaalne ebakindlus suurendab juba niigi rasket leinaprotsessi.

Eesti Puuetega Inimeste Koda teeb ettepaneku, et olukorras, kus ametlikult hooldajaks määratud hooldatav sureb, makstakse hooldajale hooldajatoetust ja tagatakse ravikindlustus 3 kuud peale hooldatava surma (sarnaselt olukorraga, kus riik tagab sotsiaalsed garantiid lapsevanemale olukorras, kus laps sünnib surnult või sureb 70 kalendripäeva jooksul peale sündi. Sellisel juhul makstakse lapsevanemale vanemahüvitist 30 järjestikust kalendripäeva lapse surmale järgnevast päevast).

Omastehooldajad on peale hooldatava surma emotsionaalselt kurnatud ja vajavad aega, et oma lähedast leinata. Kindlustuskaitse ja hooldajatoetus aitaks omastehooldajatel keskenduda leinaprotsessile ja vajadusel saada tuge spetsialistidelt.

Vanemahüvitise maksmine surnult sündinud lapse või 70 päeva jooksul peale sünni surnud lapse vanematele on hea pretsedent, mis näitab, et riik on valmis arvestama inimeste erakorraliste olukordadega. Omastehooldaja panus oma lähedase hooldamisse on sageli pikaajaline ja täielik, mistõttu on mõistlik pakkuda ajutist tuge ka pärast hooldatava surma. Välisriikide praktikas saab eeskujuks tuua näiteks [Iirimaa](#), kus makstakse hooldatava surma korral hooldajatoetust edasi kuni 12 nädalat pärast hooldatava surma või [Ühendkuningriikides](#) kuni 8 nädalat peale hooldatava surma.

Pikem periood, mil hooldaja saab hooldajatoetust ja säilitab ravikindlustuse, aitaks omastehooldajatel tegeleda eelkõige leinamisega ja oma tervise toetamisega ning seejärel tasapisi võimaluse korral naasta tööturule, ilma et see suurendaks psüühilisi ja füüsilisi terviseriske. Ravikindlustuse olemasolu võimaldab hooldajal vajadusel saada arstiabi, mis on oluline, et tagada tulevikus tervis ja töövõime. Hooldamise tagajärjel tekivad sageli pikaajalised terviseprobleemid, mis võivad hoolduskoormuse langusel korral vallanduda. Hoolduskoormuse uuringus (2022) toodi välja, et võrreldes kogu elanikkonnaga on hooldajate seas pisut kõrgem nii pikaajaliste (krooniliste) haigustega inimeste osakaal (kogu elanikkonnas 50% ja hooldajate seas 57%) kui terviseprobleemide tõttu viimase 6 kuu jooksul tegevuspiiranguid kogenute osakaal (kogu elanikkonnas 44% ja hooldajate seas 50%).

Pole otstarbekas, et omastehooldaja võtab ennast peale lähedase surma Töötukassas arvele, kui ta pole veel valmis tööturule sisenema. Kui omastehooldajatele tagatakse teatud aja jooksul rahaline ja sotsiaalne tugi, hoitakse kokku Töötukassa ressursse olukorras, kus omastehooldaja ei ole tegelikult valmis tööturule minema (kokkuhoid halduskoormuselt kui ka tööturuteenustelt inimestele, kes pole valmis tööturule naasma).

Leinaprotsessi kestus võib inimestel olla väga erinev ning spetsialistide abi saamine selle ajal võib pikkade järjekordade tõttu võtta aega, mistõttu ravikindlustuse säilitamine võimaldab omastehooldajatel saada tuge ilma katkestuseta, mis omakorda ennetab tõsisemate terviseprobleemide tekkimist, mis on riigile kallimad ja keerulisemad lahendada.

Ravikindlustuse jätkumine on oluline ka teiste terviseprobleemide kontekstis, mis hooldskoormuse languse järgsel võivad välja lüüa, kuid mille osas pole võimalik kiirelt eriasti abi saada, sest vastuvõtule pääsemine võib viibida pikkade järjekordade tõttu.

Kui omastehooldajal ei ole olnud võimalik hooldamise kõrvalt erialast tööd jätkata, siis pikaajalise hooldamise järgselt võib kaotada ta oma erialaoskused ja uue väljundi leidmine ja tööturule naasmine võib olla keeruline tööandjate vastuvõtlikkuse tõttu pikaegset tööturult eemalolijat tööle võtta.

Ravikindlustuse pikem säilitamine ilma bürokraatlike takistusteta ning hooldajatoetuse jätkuv maksmine võimaldaks omastehooldajal rahulikult keskenduda lähedase ärasaatmisele, leinaprotsessile ning vajadusel spetsialistide abi kasutamisele, mis eeldab ravikindlustuse olemasolu, seetõttu teeme poliitikakujundajatele ettepaneku analüüsimiseks ja lahenduste väljatöötamiseks, et tagada omastehooldajatele esmane turvalisus läbi ravikindlustuse ja sissetuleku säilimise peale hooldatava lahkumist.

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)
Maarja Kraiss-Leosk
Tegevjuht

Kristi Kähär
Toetuste ja teenuste nõunik
+372 5401 0462
kristi.kahar@epikoda.ee